[2020] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ

ਐੱਮ. ਰਵਿੰਦਰਨ

ਬਨਾਮ

ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਫ਼ ਰੀਵੀਨਿਊ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ

(2020 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 699)

26,ਅਕਤੂਬਰ ,2020

[ਉਦੈ ਉਮੇਸ਼ ਲਲਿਤ, ਮੋਹਨ ਐਮ. ਸ਼ੰਤਨਗੌਦਰ ਅਤੇ ਵਾਈਨ ਸਾਰਨ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973:

ਧਾਰਾ 167 (2) ਨੂੰ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ, 1985 ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਏ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। – ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ/ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਮਾਨਤ-ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 180 ਦਿਨ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ-ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਨਜ਼ੂਰ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ-ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪੀਲ - ਧਾਰਾ 167 (2) ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ, ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਕਲਾ ਨਾਲ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 - ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉਪਰੋਕਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। - ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ 180 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜਾਂ ਐੱਨਡੀਪੀਐੱਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36ਏ (4) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ-ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਰਿਪੋਰਟ, ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਹਰਾ ਸਕਦਾ-ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਅਸਲ ਰਿਹਾਈ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ-ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਪਲ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ-ਅਗਲੀ ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਕਲਾ 21.

ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆਃ

ਦੰਡਾਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਦੰਡਾਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਰਾਖੀ ਵੱਲ ਝੁਕਦੀ ਹੈ - ਅਜਿਹਾ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾ ਸਿਰਫ ਠੋਸ ਦੰਡਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

ਆਯੋਜਿਤ 1. ਆਮ ਕਾਨੂੰਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ' ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਜਾਂ' ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 6][929-ਏ-ਬੀ]

2. ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ (ਐੱਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਐੱਸ. ਐਕਟ) ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਏ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐੱਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਐੱਸ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐੱਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਐੱਸ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ 180 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 167 (2) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਵਾਧੂ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 180 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ/ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ 180 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 180 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 6.2][929-ਈ-ਐਚ; 930-ਏ]

3. ਧਾਰਾ 167 (2) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚਲਾਨ/ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 7][930-ਬੀ]

ਰਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ @ਅਰਵਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ(2015) 8 ਐਸਸੀਸੀ 340: [2015] 2 ਐਸਸੀਆਰ 241-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ.

4. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਿਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮਨਮਰਜ਼ੀ, ਅਣਉਚਿਤ ਜਾਂ ਤਰਕਹੀਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ 'ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਨਾਲ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਤੋਂ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰੇ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਖ਼ਤ ਜਾਂ ਰਸਮੀ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾ ਸਕਦੀਆਂ। [ਪੈਰਾ 11.1 ਅਤੇ 11].6][935-ਬੀ-ਸੀ; 938-ਜੀ]

ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (1978) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 248: [1978] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 621-ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ.

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੰ. 14 ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ (ਵਾਲੀਅਮ. II, 1948, ਸਫ਼ੇ 758-760) ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੰ. 41 ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1898 (ਵਾਲੀਅਮ. I, 1969, ਸਫ਼ੇ 76-77)-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ.

5. ਧਾਰਾ 167 (2) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਮਿਆਦ 'ਤੇ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ' ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਾਲ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਧਾਰਾ 167 (2) ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੁਣ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਰ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ। ਇਹ ਇਹ ਵੀ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਗੁਆਏ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਪੈਦਾ ਨਾ ਕਰੇ। [ਪੈਰਾ 11.5][936-ਜੀ-ਐਚ; 937-ਏ-ਸੀ]

6. ਇੱਕ ਦੰਡਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਪੱਖ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਰਮਿਆਨ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀ ਅਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਵੱਲ ਝੁਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਠੋਸ ਦੰਡਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਤਰਜੀਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 11.7 ਅਤੇ 11].8][939-ਏ-ਸੀ]

7. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਹਾਇਤਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਤਿੰਨ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ, ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਗਰੀਬ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਉਦੇਸ਼ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਉਪ ਸਮੂਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 11.8][939-ਡੀ]

8. ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਧਾਰਾ 167 (2) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਦੁਰਲੱਭ ਮੌਕੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਰਿਮਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਗੁਆ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਮੁਆਫੀ ਅੰਤਿਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 167 (2) ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। [ਪੈਰਾ 12.4][942-ਸੀ-ਈ]

9. ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਕਾਰਨ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਸੇ ਦਿਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।[ਪੈਰਾ 12.4][942- ਐੱਫ]

10. ਜ਼ਰੂਰੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਲ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ "ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ" ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗੀ ਅਤੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅੰਤਰਾਲ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਣਚਾਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਨਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ/ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਡਿਫਾਲਟ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 12.5][942- ਜੀ-ਐਚ; 943-ਏ-ਸੀ]

11. ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਣਚਾਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਬਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਥੇ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਵੰਚਿਤ ਵਰਗ ਤੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਢਿੱਲੀ ਰਣਨੀਤੀ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਤੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। [ਪੈਰਾ 12.7][943 ਜੀ-ਐਚ; 943-ਏ-ਸੀ]

ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ (2017) 15 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 67: [2017] 8 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 785-'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

12. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 167 (2) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ । ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ । ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ਹੈ।

ਉਸ ਨੂੰ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹਿਆ ਹੈ। P.C. ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ । ਸਿਰਫ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਤੁਰੰਤ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13][944-ਬੀ-ਡੀ]

13. ਧਾਰਾ 167 (2) ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ 1 ਵਿੱਚ 'ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ, ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਜਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਉੱਚ ਮੰਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 167 (2) ਲਈ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰਹੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਲੌਜਿਸਟਿਕ ਤੌਰ' ਤੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਖ਼ਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਹਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਂਡ ਆਦਿ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13.1][944-ਈ-ਐਚ]

14. ਹਿਤੇਂਦਰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਠਾਕੁਰ ਅਤੇ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਕਿ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਏ ਬੀ ਸੀ ਡੀ ਈ ਐੱਫ ਜੀ ਐੱਚ

ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ, ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਅਣਚਾਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਹਰਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 14.1][946-ਬੀ-ਸੀ]

15. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਚਲਾਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾ ਕੇ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੀਮਤ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ' ਵਾਧੂ ਸਮਾਂ ਖਰੀਦਣ 'ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ/ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। [ਪੈਰਾ 14.2][946-ਡੀ-ਐੱਫ]

16. ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਬਦ "ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾ ਦੇਣਾ, ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ' ਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 15.1][948-ਬੀ-ਸੀ]

17. ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ 180 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 36 ਏ (4) ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੀ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਡਿਫਾਲਟ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 18.1][954-ਸੀ-ਈ]

18. ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਯੋਗ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ; ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ; ਜਾਂ ਅੰਤਰਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 18.2][954- ਈ-ਐੱਫ]

19. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ, ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 18.3][954- ਜੀ-ਐੱਚ]

20. ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ । ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਅਸਲ ਰਿਹਾਈ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 18.4][955-ਏ-ਬੀ]

21.1 ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ 181 ਵੇਂ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ 10:30 ਵਜੇ'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, 01.02.2019 ਨੂੰ. ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ 31.01.2019 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ 10:30 ਵਜੇ 01.02.2019 ਨੂੰ. ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮ 4:25 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਪਲ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਸਵੇਰੇ 10:30 ਵਜੇ. ਤੇ 01.02.2019. ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 17][953-ਬੀ-ਈ]

21.2. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮਾਨੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਵੀ ਸੌਂਪਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚੇਨਈ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਜਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 19][955-ਸੀ]

ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ, (2017) 15 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 67: [2017] 8 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 785; ਐੱਸ. ਕਾਸੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਮੈਨਾਲੂਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਮਦੁਰੈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ (2020) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ. ਸੀ. 529; ਉਦੈ ਮੋਹਨਲਾਲ ਆਚਾਰੀਆ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2001) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 453: [2001] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 878; ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਬਾਲ ਮਦਾਰ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (1996) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 722: [1996] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 183; ਡਾ. ਬਿਪਿਨ ਸ਼ਾਂਤੀਲਾਲ ਪੰਚਾਲ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (1996) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 718: [1996] 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 193; ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਅਸ਼ਰਫ ਭੱਟ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ (1996) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 432: [1995] 6 ਵਾਧੂ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 300; ਆਤਿਫ ਨਾਸਿਰ ਮੁੱਲਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2005) 7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 29: [2005] 2 ਵਾਧੂ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 919; ਮੁਸਤਾਕ ਅਹਿਮਦ ਮੁਹੰਮਦ ਇਸਾਕ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2009) 7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 480: [2009] 8 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 465; ਸਈਦ ਮੁਹੰਮਦ। ਅਹਿਮਦ ਕਾਜ਼ਮੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐਨ. ਸੀ. ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ) (2012) 12 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1: [2012] 9 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 836; ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਨਿਰਾਲਾ ਯਾਦਵ (2014) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 457: [2014] 6 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 148; ਬਿਕ੍ਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2020) ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐੱਸ. ਸੀ. 824-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

ਪ੍ਰਗਿਆ ਸਿੰਘ ਠਾਕੁਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2011)10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 445: [2011] 14 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 617-ਪ੍ਰਤੀ ਇਨ ਕਿਊਰਿਅਮ

ਉਦੈ ਮੋਹਨਲਾਲ ਆਚਾਰੀਆ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2001)5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 453: [2001] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 878; ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. (1994) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 410: [1994] 3 ਵਾਧੂ. ਐੱਸਸੀਆਰ 263; ਹਿਤੇਂਦਰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਠਾਕੁਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (1994) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 602: [1994] 1 ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 360; ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਅਸ਼ਰਫ ਭੱਟ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ (1996) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 432: [1995] 6 ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਐੱਸਸੀਆਰ 300; ਡਾ. ਬਿਪਿਨ ਸ਼ਾਂਤੀਲਾਲ ਪੰਚਾਲ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (1996) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 718: [1996] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 193; ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਬਾਲ ਮਦਾਰ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (1996) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 722: [1996] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 183- ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2015] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 241 ਪੈਰਾ 7 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[2001] 2 ਐਸਸੀਆਰ 878 ਪੈਰਾ 10 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[1994] 3 ਸਪਲਿ. ਪੈਰਾ 10 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 263
[1994] 1 ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਐਸਸੀਆਰ 360 ਪੈਰਾ 10 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[1995] 6 ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 300 ਪੈਰਾ 10 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[1996] 1 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 193 ਪੈਰਾ 10 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[1996] 1 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 183 ਪੈਰਾ 10 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[1978] 2 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 621 ਪੈਰਾ 11.1 ਦੇ ਬਾਅਦ
[2017] 8 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 785 ਪੈਰਾ 11.6 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[2001] 2 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 878 ਪੈਰਾ 12.6 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[2017] 8 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 785 ਪੈਰਾ 12.7 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[1996] 1 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 183 ਪੈਰਾ 15 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[1996] 1 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 193 ਪੈਰਾ 15.1 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[1995] 6 ਸਪਲਿ. ਪੈਰਾ 15.2 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 300
[2005] 2 ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਐਸਸੀਆਰ 919 ਪੈਰਾ 15.2 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[2009] 8 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 465 ਪੈਰਾ 15.2 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[2012] 9 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 836 ਪੈਰਾ 15.3 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[2014] 6 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 148 ਪੈਰਾ 15.4 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[2011] 14 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 617 ਕਿਊਰਿਅਮ ਪੈਰਾ 16 ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ

ਐੱਮ. ਰਵਿੰਦਰਨ ਬਨਾਮ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਫ਼ ਰੀਵੀਨਿਊ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2020 ਦੇ 699.
2019 ਦੇ ਸੀਆਰਐਲ ਓ ਪੀ ਨੰਬਰ 9750 ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ 21.11.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ.
ਅਮਨ ਲੇਖੀ, ਏ. ਐਸ. ਜੀ., ਅਰੁਣਿਮਾ ਸਿੰਘ, ਕੇ. ਪਰੀ ਵੰਧਨ, ਰੁਪੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਕੁਮਾਰ, ਪੀਯੂਸ਼ ਬੇਰੀਵਾਲ, ਉੱਜਵਲ ਸਿਨਹਾ, ਬੀ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ।
ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ
ਮੋਹਨ ਐੱਮ. ਸ਼ੰਤਨਗੌਦਰ, ਜੇ.
1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।
2. ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮਿਤੀ 21.11.2019 ਨੂੰ ਸੀਆਰਐਲਓ ਪੀ ਨੰ. ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੁਆਰਾ 2019 ਦੇ 9750 ਨੂੰ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।
3. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ

3.1 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ, 1985 ਦੀ ਧਾਰਾ 22 (ਸੀ) 23 (ਸੀ) 25 ਏ ਅਤੇ 29 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 8 (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ 04.08.2018 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਮਿਤੀ, 31.01.2019 ਤੋਂ 180 ਦਿਨ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ. 11) ਨੇ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ, ਚੇਨਈ ('ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ') ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ 01.02.2019 ਨੂੰ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ('ਸੀਆਰਪੀਸੀ') ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, 05.02.2019 ਨੂੰ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਰ ਆਰ ਨੰਬਰ ਵਿੱਚ 2019 ਦੇ ਸੀਆਰਐਲ ਐਮ ਪੀ ਨੰਬਰ 131 ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। 09/2017 ਉਕਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਹੈ.

3.2 ਜਵਾਬਦੇਹ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ, ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਆਫ ਰੈਵੇਨਿਊ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਨੇ ਸੀਆਰਐਲ ਓ ਪੀ ਨੰ. ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2019 ਦਾ 9750 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਉਕਤ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ।

3.3 ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 04.08.2018 ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 180 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮਿਆਦ

ਧਾਰਾ 167 (2) ਸੀਆਰਪੀਸੀ (ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੰਤਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ 31.01.2019 ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਗ੍ਰੈਗੋਰੀਅਨ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

"ਅਗਸਤ 2018 (05.08.2018 ਤੋਂ 31.08.2018 ਤੱਕ)	-	27 ਦਿਨ
ਅਕਤੂਬਰ 2018	-	30 ਦਿਨ
ਅਕਤੂਬਰ 2018	-	31 ਦਿਨ
ਨਵੰਬਰ 2018	-	30 ਦਿਨ
ਦਸੰਬਰ 2018	-	31 ਦਿਨ
ਜਨਵਰੀ 2019	-	31 ਦਿਨ
ਕੁੱਲ		-180 ਦਿਨ

3.4 ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 01.02.2019 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10:30 ਵਜੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਹੀ ਹੋਣ ਲਈ-ਜਵਾਬਦੇਹ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ 01.02.2019 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 4:25 ਵਜੇ'ਤੇ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 167 ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਣਚਾਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।(2).

3.5 ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 01.02.2019 ਨੂੰ ਹੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਆਪਣੇ ਬੈਠਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਉੱਠਣ ਤੱਕ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਵੇਰੇ 10:30 ਵਜੇ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਾਭ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਿਆ।

ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਉਦੈ ਮੋਹਨਲਾਲ ਆਚਾਰੀਆ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2001) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 453 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 167 (2) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਕਿ ਧਾਰਾ 167 (2) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 180 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ/ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ; ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ/ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਣਚਾਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

5. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਨ ਲੇਖੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵਧੀਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਦੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਜੇ ਵੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਹ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 167 (2) ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਜਾਂ ਮਿਤੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਕਾਰਕ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

6. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧੀਏ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈਃ

"ਭਾਗ 167. ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਚੌਵੀ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ।–

(2) ਉਹ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਕੋਲ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਠੀਕ ਸਮਝੇ, ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ' ਤੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ; ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈਃ

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ-

(ਏ) ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਚਿਤ ਆਧਾਰ

ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਇਸ ਪੈਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ,

(i) ਨੱਬੇ ਦਿਨ, ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਮੌਤ, ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ ਦਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ;

(ii) ਸੱਠ ਦਿਨ, ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਤੇ, ਨੱਬੇ ਦਿਨ ਜਾਂ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਧਿਆਇ XXXIII ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਹਾਅ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(ਬੀ) ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹਰ ਵਾਰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਪਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਵੀਡੀਓ ਲਿੰਕੇਜ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ' ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;

(ਸੀ) ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ।

ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ।-ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ, ਪੈਰਾ

(ਏ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ 2-ਜੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਵੀਡੀਓ ਲਿੰਕੇਜ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀ ਔਰਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ ਹੋਮ ਜਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਆਮ ਕਾਨੂੰਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ' ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਜਾਂ' ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

6.1 ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਐੱਨਡੀਪੀਐੱਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36ਏ (4) ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਵੀ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈਃ

"ਸੈਕਸ਼ਨ 36 ਏ. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ।- (4) ਧਾਰਾ 19 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 24 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 27ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਮਾਤਰਾ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 (1974 ਦਾ 2) ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ "ਨੱਬੇ ਦਿਨਾਂ" ਦੇ ਹਵਾਲੇ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ "ਇੱਕ ਸੌ ਅੱਸੀ ਦਿਨਾਂ" ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾਃ

ਬਸ਼ਰਤੇ, ਜੇ ਇੱਕ ਸੌ ਅੱਸੀ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੌ ਅੱਸੀ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

6.2 ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਏ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ. ਐੱਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਐੱਸ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤਹਿਤ ਐੱਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਐੱਸ. ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ 180 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 167 (2) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਵਾਧੂ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 180 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ/ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ 180 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 180 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ।

7. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ @ਅਰਵਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, (2015) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 340 ਸਮੇਤ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 167 (2) ਤਹਿਤ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਿਸ ਦਿਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚਲਾਨ/ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

8. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 180 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ (ਰਿਮਾਂਡ ਦਿਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 167 (2) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਸਵੇਰੇ 10:30 ਵਜੇ 01.02.2019 ਨੂੰ 31.01.2019 ਤੱਕ ਜਾਂ ਸਵੇਰੇ 10:30 ਵਜੇ 01.02.2019 ਤੱਕ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਅੰਤਮ ਰਿਪੋਰਟ/ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸੇ ਦਿਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਜਵਾਬਦੇਹ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਸ਼ਾਮ 4:25 ਵਜੇ 'ਤੇ ਇਕ ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

9. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਤੇ ਹਨਃ (ਏ) ਕੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; (ਬੀ) ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਡਿਫਾਲਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ਏ).

ਆਈ. ਉਦੈ ਮੋਹਨਲਾਲ ਆਚਾਰੀਆ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ

10. ਸੰਬੰਧਤ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਲੇਖੀ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਇ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਵੇਂ ਨੁਕਤੇ (ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਦੈ ਮੋਹਨਲਾਲ ਆਚਾਰੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਰਾਏ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਕੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈਃ-

"13...ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਚਲਾਨ ਉੱਤੇ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। (ਉਪਰੋਕਤ). ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਇਸ ਲਈ, 'ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ' ਸਮੀਕਰਨ ਦਾ ਸਹੀ ਅਰਥ ਕੀ ਹੈ? ਕੀ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਸਾਡੀ ਮੰਨੀ ਗਈ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਣਚਾਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਪਲ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਉੱਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ "ਪ੍ਰਾਪਤ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਜਾਇਜ਼ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਵਧੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵਿਵੇਕ ਨਹੀਂ ਬਚਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਵਧੀ ਬੀਤ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਕੀ ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ "ਪ੍ਰਾਪਤ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 167 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਕੋਈ ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਸਿਰਫ ਉੱਚ ਫੋਰਮ ਵਿੱਚ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਉੱਚ ਫੋਰਮ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਅਖੰਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਫਰਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ "ਜੇ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ" ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜੋ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ

ਹੈ। ...ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ । ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸੰਕਟਕਾਲੀਨਤਾ, ਅਰਥਾਤ, ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਣਚਾਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕੁਝ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ' ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਉਪਲਬਧ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਉੱਚ ਮੰਚ' ਤੇ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤਰਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਅਣਚਾਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ C.B.I., (1994) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 410; ਹਿਤੇਂਦਰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਠਾਕੁਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (1994) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 602; ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਸਮੇਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕੈਟੇਨਾ' ਤੇ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਅਸ਼ਰਫ ਭੱਟ (1996) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 432; ਡਾ. ਬਿਪਿਨ ਸ਼ਾਂਤੀਲਾਲ ਪੰਚਾਲ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, (1996) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 718; ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਬਾਲ ਮਦਾਰ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (1996) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 722

10.1 ਨੰਬਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਮੌਜੂਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵੀ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ:

"13.3. 90 ਦਿਨਾਂ ਜਾਂ 60 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਉਕਤ ਮਿਆਦ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਵਧੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਡਿਫਾਲਟ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਣਚਾਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਜ਼ਮਾਨਤ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

13.4. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਵਧੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਡਿਫਾਲਟ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਅਣਚਾਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ/ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਨਿਬੇੜਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ 90 ਦਿਨਾਂ ਜਾਂ 60 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏਗੀ।

13.5. ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ । ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਪਾਠ, ਪੈਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਵਧੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਹਿਰਾਸਤ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਅਣਚਾਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

13.6. ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਮੀਕਰਨ 'ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ' ਦਾ ਅਰਥ ਉਦੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਪੈਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਵਧੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ' ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਣਚਾਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ)

10.2 ਨੰਬਰ ਉਦੈ ਮੋਹਨਲਾਲ ਆਚਾਰੀਆ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਜਮ੍ਹਾਂਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸੁਰੱਖਿਆ (ਵਿੱਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ' ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਸੰਸਥਾਵਾਂ) ਐਕਟ, 1999 ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਉਦੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁਣ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਰਾਏ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਉੱਚ ਮੰਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਅੰਤਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦੈ ਮੋਹਨਲਾਲ ਆਚਾਰੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਲਝਣ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 13.5 ਅਤੇ 13.6 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ।

ਇਸ ਲਈ, ਸਾਰੇ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਹੱਕ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

II. ਸੈਕਸ਼ਨ 167 (2) ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ

11. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰੀਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਦੈ ਮੋਹਨਲਾਲ ਆਚਾਰੀਆ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ:-

13... ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਇੱਕ ਧੋਖਾਧੜੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

11.1 ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (1978) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 248 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮਨਮਰਜ਼ੀ, ਅਣਉਚਿਤ ਜਾਂ ਤਰਕਹੀਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ 'ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

11.2 ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1898 ('1898 ਕੋਡ') ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜੋ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਸੀ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿਆਦ ਜਿਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਜਾਂਚਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਅਕਸਰ ਅਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਅਭਿਆਸ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਮੁੱਢਲੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ' ਦਾਇਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਰਾਜ ਫਿਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਅਤੇ 1898 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 344 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੋਰ ਰਿਮਾਂਡ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੰ. 14 ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ (ਵਾਲੀਅਮ. II, 1948, ਸਫ਼ੇ 758-760) ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾਅ ਸੀ ਕਿ ਜੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਕੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨੰ. 14 ਨੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਮਾਂਡ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਿ "ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਜਾਂਚ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹ ਵਰਗੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੱਕ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

11.3 ਰਿਪੋਰਟ ਨੰ. 14 ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨੰ. 41 ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1898 (ਵਾਲੀਅਮ. I, 1969, ਸਫ਼ੇ 76-77) ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 1898 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 344 ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਧਾਰਾ 167 ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਲਈ' ਮੁੱਢਲੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ' ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ "ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਾਂਚ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਚੱਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।" ਇਸ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਰਿਮਾਂਡ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 60 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨੰ. 1 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। 37 ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 60 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਰੁਟੀਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਣ ਸਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਇਸ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗੀ।

11.4 ਰਿਪੋਰਟ ਨੰ. ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1970 ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਬਿੱਲ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ 41 ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ, 1898 ਦੇ ਕੋਡ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆਃ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈਃ-

(i) ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

(ii) ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਬਲਕਿ ਸਮਾਜ ਲਈ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੈ; ਅਤੇ

(iii) ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਹੱਦ ਤੱਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਗਰੀਬ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਨਿਰਪੱਖ ਸੌਦਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

11.5 ਇਹ ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 167 (2) ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਮਿਆਦ 'ਤੇ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ' ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ

ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਾਲ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਧਾਰਾ 167 (2) ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੁਣ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਰ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ। ਇਹ ਇਹ ਵੀ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਗੁਆਏ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਪੈਦਾ ਨਾ ਕਰੇ।

11.6 ਇਸ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 167 (2) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜੋ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਤੋਂ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ, (2017) 15 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 67 ਵਿੱਚ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੱਖਰੇ ਸਨ। ਰਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਪਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਕਿ ਕੀ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 167 (2) (ਏ) (ਆਈ) ਤਹਿਤ 90 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਵਾਧਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਕੈਦ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿਆਦ 10 ਸਾਲ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮਿਆਦ 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ। ਦੂਜਾ, ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਧਾਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਰਾਏ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਦਲੀਲਾਂ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਇਸ ਤਰਕ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਕਨੀਕੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਮਦਨ ਬੀ. ਲੋਕੁਰ, ਜੇ. ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾਃ

"29. ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਚੌਵੀ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ

ਸਮਾਂਬੱਧ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ...

xxx

32...ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਬੇਲੋੜੀ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮੁੱਚੀ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਜਾਂ ਪਾਠ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

xxx

41. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਸਮੀ ਜਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਿੱਟਾਂ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ)

ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਖ਼ਤ ਜਾਂ ਰਸਮੀ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾ ਸਕਦੀਆਂ।

11.7 ਅਸੀਂ ਐਸ ਕਾਸੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸਮੈਨਲੂਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਮਦੁਰਾਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ (ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2020 ਦਾ 452 ਮਿਤੀ 19 ਜੂਨ, 2020) 2020 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ. ਸੀ. 529, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ

167 (2) ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਅਟੁੱਟ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਮੁਅੱਤਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

11.8 ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੰਡਾਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਪੱਖ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਰਮਿਆਨ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀ ਅਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਵੱਲ ਝੁਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਠੋਸ ਦੰਡਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਹਾਇਤਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਤਿੰਨ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ, ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਗਰੀਬ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਉਦੇਸ਼ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਉਪ ਸਮੂਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹਨ।

11.9 ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਦੁਬਿਧਾ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸੁਲਝਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

III. ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਵਿੱਚ "ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ" ਦਾ ਅਰਥ

12. ਧਾਰਾ 167 (2) ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਸਬੰਧਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹਿਤੇਂਦਰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਠਾਕੁਰ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦਾ ਹੈ। (ਉਪਰੋਕਤ) ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1987 ('ਟਾਡਾ') ਦੀ ਧਾਰਾ 20 (4) (ਬੀਬੀ) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਏ (4) ਦੇ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟਾਡਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 207 (2) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 20 (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ

ਅਦਾਲਤ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਟਾਡਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਅਣਚਾਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਹੋਰ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

12.1 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 20 (4) (ਬੀਬੀ) ਦੇ ਸਹੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। (ਉਪਰੋਕਤ) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਿਤੇਂਦਰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਠਾਕੁਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਣਚਾਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"48... ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਅਣਚਾਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਚਲਾਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਧਾਰਾ 167 ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਚਲਾਨ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਚਲਾਨ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 167 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੈਟਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਮਾਂਡ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਮਿਤੀ' ਤੇ, ਹਿਰਾਸਤ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ।

xxx

53...(2)(ਅ) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਟਾਡਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 (4) (ਬੀ. ਬੀ.) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ' ਅਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰ'

ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਲਾਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਿਤੇਂਦਰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਠਾਕੁਰ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਡਿਫਾਲਟ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਚਲਾਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੱਕ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਚਲਾਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ 180 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਜਾਂ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਮਿਆਦ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਡਿਫਾਲਟ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਚਲਾਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਉਸ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਲਾਗੂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ)

ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦ "ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ" ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

12.2 ਉਦੈ ਮੋਹਨਲਾਲ ਆਚਾਰੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਰਾਏ ਨੇ ਇਸ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਜੇ ਦੱਤ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਮੀਕਰਨ "ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ" ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ"। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਣਚਾਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

12.3 ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬੀ ਐਨ ਅਗਰਵਾਲ, ਜੋ ਨੇ ਆਪਣੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਹਿਮਤ ਹੋਏ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਉਦੈ ਮੋਹਨਲਾਲ ਆਚਾਰੀਆ ਦੇ ਪੈਰਾ 13.6 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ। (ਉਪਰੋਕਤ). ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 167 (2) (ਏ) (ii) (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਵਿੱਚ "ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ" ਅਤੇ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ । ਵਿੱਚ "ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ" ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਅਸਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ

ਸੰਜੇ ਦੱਤ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਚਲਾਨ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

12.4 ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ' ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਦੈ ਮੋਹਨਲਾਲ ਆਚਾਰੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਰਾਏ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ). ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਨੁਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂਚ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਿਤੇਂਦਰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਠਾਕੁਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਪਾਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਦੁਰਲੱਭ ਮੌਕੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਰਿਮਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਗੁਆ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਮੁਆਫੀ ਅੰਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 167 (2) ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਜਾਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਨੰਬਰ 12.5 ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਕਿ "ਵਰਤੋਂ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਲ ਰਿਹਾਈ ਹੋਵੇਗੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗੀ ਅਤੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਜੇ ਸ੍ਰੀ ਲੇਖੀ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਅੰਤਰਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੋਰਟ. ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਣਚਾਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਨਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ/ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਡਿਫਾਲਟ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

12.6 ਜੱਜ ਬੀ. ਐੱਨ. ਨਾਗਰਾਵਾਲ ਨੇ ਉਦੈ ਮੋਹਨਲਾਲ ਆਚਾਰੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਦੇਰੀ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਅਪਣਾਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਉਚਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਉਦੈ ਮੋਹਨਲਾਲ ਆਚਾਰੀਆ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 167 (2) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਇਹ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਵੇਗੀ।

ਸਾਡੀ ਮੰਨੀ ਹੋਈ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਅੰਤਰ ਅਪਣਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਏਗੀ, ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਮਿਤੀ' ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਪੋਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਈ ਕਾਰਕਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਵਾਬ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ' ਤੇ ਆਪਣੇ ਅਣਚਾਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਅਸਲ ਰਿਹਾਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

12.7 ਅਸੀਂ ਰਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਪਾਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਣਚਾਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਥੇ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵੰਚਿਤ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

ਸਮਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਵਰਗ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਢਿੱਲੀ ਰਣਨੀਤੀ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਤੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

IV. ਧਾਰਾ 167 (2) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਲਈ ਵਿਆਖਿਆ । ਦਾ ਆਯਾਤ

13. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ । ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਦੈ ਮੋਹਨਲਾਲ ਆਚਾਰੀਆ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਰਾਏ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ । ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ' ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਬੀੜ੍ਹਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹਿਆ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ । ਸਿਰਫ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਤੁਰੰਤ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

13.1 ਪਰੰਤੂ ਸੈਕਸ਼ਨ 167 (2) ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ 1 ਵਿੱਚ 'ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਇੱਛੁਕ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ, ਜਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਉੱਚ ਫੋਰਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 167 (2) ਲਈ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰਹੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਲੌਜਿਸਟਿਕ ਤੌਰ' ਤੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਖ਼ਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਹਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਂਡ ਆਦਿ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

13.2 ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਲੇਖੀ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

V ਧਾਰਾ 36 (ਏ) (4) ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ 14 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ। ਹਿਤੇਂਦਰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਠਾਕੁਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਏ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਕੁਝ ਵਿਵਾਦ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ

30...ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਧਾਰਾ (ਬੀਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਸਤਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵਿਸਤਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (ਬੀ ਬੀ). ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕੋਈ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 20 (4) ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਡਿਫਾਲਟ' ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਧਾਰਾ (ਬੀਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਵਾਂ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਧਾਰਾ 20 (4) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਵਧੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ (ਬੀਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਾਧਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਧਾਈ ਗਈ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ)

ਸੰਜੇ ਦੱਤ (ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਇਸ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਜੇ ਦੱਤ (ਉਪਰੋਕਤ) ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਡਿਫਾਲਟ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

14.1 ਨੰਬਰ ਹਿਤੇਂਦਰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਠਾਕੁਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਸੰਜੇ ਦੱਤ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਿ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਦੋਵਾਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ, ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਅਣਚਾਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਹਰਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

14.2 ਨੰਬਰ ਇਹ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਚਲਾਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਵਧੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਵਧੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਡਿਫਾਲਟ ਦੇ ਕਥਿਤ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾ ਕੇ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੀਮਤ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ' ਵਾਧੂ ਸਮਾਂ ਖਰੀਦਣ 'ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ/ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

VI. ਧਾਰਾ 167 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਤ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤਾਂ(2)

15. ਅਸੀਂ ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਬਾਲ ਮਦਾਰ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਾਂ। (ਉਪਰੋਕਤ). ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਟਾਡਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 (4) (ਬੀਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ 947 ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਜੇ ਦੱਤ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਤੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਲੰਬਿਤ ਰੱਖਣ ਵਰਗੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਪਰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਦੇ ਕੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਬਾਲ ਮਦਾਰ ਸ਼ੇਖ ਦਾ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਬੈਂਚ ਵੀ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ।

15.1 ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਡਾ. ਬਿਪਿਨ ਸ਼ਾਂਤੀਲਾਲ ਪੰਚਾਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇਤਫਾਕਨ, ਉਹੀ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਬਾਲ ਮਦਾਰ ਸ਼ੇਖ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਸੰਜੇ ਦੱਤ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਫੈਸਲੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨਃ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ,

"ਪਰ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ 23-5-1994 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਜੋ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

···ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੇ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ' ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਲਮ ਬਾਬਾਲਾਲ ਦੇਸਾਈ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ)

ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਸਾਡੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਤੇ ਉਦੈ ਮੋਹਨਲਾਲ ਆਚਾਰੀਆ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਬਦ "ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾ ਦੇਣਾ, ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ' ਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

15.2 ਮੁਹੰਮਦ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ। ਅਸ਼ਰਫ ਭੱਟ (ਉਪਰੋਕਤ) ਆਤਿਫ ਨਾਸਿਰ ਮੁੱਲਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2005) 7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 29; ਅਤੇ ਮੁਸਤਾਕ ਅਹਿਮਦ ਮੁਹੰਮਦ ਇਸਾਕ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2009) 7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 480। ਮੁਹੰਮਦ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਰਫ ਭੱਟ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸੰਜੇ ਦੱਤ 'ਤੇ ਰਿਲਾਇੰਸ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ (ਉਪਰੋਕਤ). ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਤੀਫ ਨਾਸਿਰ ਮੁੱਲਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਤਵਾਦ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 2002 ('ਪੋਟਾ') ਦੀ ਧਾਰਾ 49 (2) (ਬੀ) ਤਹਿਤ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼, ਜੋ ਕਿ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਏ (4) ਦੇ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਸਤਾਕ ਅਹਿਮਦ ਮੁਹੰਮਦ ਇਸਾਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਕੰਟਰੋਲ ਆਫ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਡ ਕ੍ਰਾਈਮ ਐਕਟ, 1999 ਦੀ ਧਾਰਾ 21 (2) (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਉਸੇ ਦਿਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਧਾਈ ਗਈ ਮਿਆਦ ਦਾ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ।

15.3 ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਈਦ ਮੁਹੰਮਦ। ਅਹਿਮਦ ਕਾਜ਼ਮੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐਨਸੀਟੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ) (2012) 12 ਐਸਸੀਸੀ 1, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ 17.7.2012 ਨੂੰ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਮੁੱਖ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਇਸ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ 18.7.2012 ਲਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 18.7.2012 ਨੂੰ ਰਾਜ ਨੇ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1967 ('ਯੂ. ਏ. ਪੀ. ਏ.') ਦੀ ਧਾਰਾ 43-ਡੀ (2) (ਬੀ) ਤਹਿਤ ਰਿਮਾਂਡ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਐਸ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਏ (4) ਦੇ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ

ਨੇ 20.7.2012 ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ 2.6.2012 ਤੋਂ ਪਿਛੋਕੜ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਹਿਰਾਸਤ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 31.7.2012 ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਸੰਜੇ ਦੱਤ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਦੇਰੀ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀਃ

"25. ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਵਲ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ 17-7-2012 ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਸੀਆਰ ਨੰ. ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ 2012 ਦੀ ਧਾਰਾ 86 ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 167 (2) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸੂਚੀਬੱਧ ਸੀ। ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਚੀਫ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ 20-7-2012 ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ 2-6-2012 ਤੋਂ ਪਿਛੋਕੜ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਮਿਆਦ ਲਈ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ। ਮੁੱਖ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਿਛੋਕੜ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਰਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਅਤੇ ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹੀ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਜਿਹੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੇ ਲਾਭ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਗੁਆ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿਰਫ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

26. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

27. ਅਸੀਂ ਚੀਫ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 17-7-2012 ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲੰਬਿਤ ਸੀ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ)

15.4 ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਨਿਰਾਲਾ ਯਾਦਵ (2014) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 457 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ 14.3.2007 ਨੂੰ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਰਾਜ ਨੇ 15.3.2007 ਨੂੰ ਪੋਟਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 (2) (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ 26.3.2007 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 3.4.2007 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਅਣਚਾਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ "ਜੇ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ।" ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸੀ

951 ਜਿਸ ਦਿਨ ਇਹ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਦੈ ਮੋਹਨਲਾਲ ਆਚਾਰੀਆ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।

16. ਸ੍ਰੀ ਲੇਖੀ ਨੇ ਪ੍ਰਗਿਆ ਸਿੰਘ ਠਾਕੁਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2011) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 445 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੰਜੇ ਦੱਤ (ਉਪਰੋਕਤ) ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਵਧੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਰਜ਼ੀ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਈ ਸਿਰਫ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪ੍ਰਗਿਆ ਸਿੰਘ ਠਾਕੁਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਉਦੈ ਮੋਹਨਲਾਲ ਆਚਾਰੀਆ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲਟ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ।

16.1 ਨੰਬਰ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਗਿਆ ਸਿੰਘ ਠਾਕੁਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਦਲੀਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਗਿਆ ਸਿੰਘ ਠਾਕੁਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ।

16.2 ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਾਲਾ ਯਾਦਵ (ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਗਿਆ ਸਿੰਘ ਠਾਕੁਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰੇ 54 ਅਤੇ 58 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੇ। ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿਰਾਲਾ ਯਾਦਵ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸਥਿਤੀ ਸਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਪ੍ਰਗਿਆ ਸਿੰਘ ਠਾਕੁਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਏ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ' ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਿਆ ਸਿੰਘ ਠਾਕੁਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਬੈਂਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਦੈ ਮੋਹਨਲਾਲ ਆਚਾਰੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਡਾ ਪੱਕਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਦੈ ਮੋਹਨਲਾਲ ਆਚਾਰੀਆ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇੱਕ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਈਦ ਮੁਹੰਮਦ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਬੈਂਚ ਬਣਿਆ। ਅਹਿਮਦ ਕਾਜ਼ਮੀ (ਉਪਰੋਕਤ). ਇਸ ਲਈ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਗਿਆ ਸਿੰਘ ਠਾਕੁਰ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 54 ਅਤੇ 58 ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ "ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇਸ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦਾ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ" ਜਾਂ "ਸਿਰਫ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ", ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ' ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

16.3 ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਬਿਕ੍ਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (12 ਅਕਤੂਬਰ, 2020 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 667) 2020 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ. ਸੀ. 824 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਯੂ. ਏ. ਪੀ. ਏ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉੱਠੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਃ-

"ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ (ਜਿਸ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ) ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਪਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਗਲਤ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਸਮਾਂ 180 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ, ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਇੱਕ ਅਵਿਵਹਾਰਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਬਿਕ੍ਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਇਸ ਗੱਲ' ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 167 (2) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸਰਬਉੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੇਵੀਸੋ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1898 ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ, ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਉੱਤੇ ਪਾਈ ਗਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਿੱਟਾ

17. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ 181 ਵੇਂ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ 10:30 ਵਜੇ. 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, 01.02.2019 ਨੂੰ. ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ 31.01.2019 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ 01.02.2019 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10:30 ਵਜੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮ 4:25 ਵਜੇ. ਤੱਕ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਣਉਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਸਵੇਰੇ 10:30 ਤੇ 01.02.2019. ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ।

17.1 ਨੰਬਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ/ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਣਚਾਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ' ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ।ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਪਿੱਛੇ ਖਿੱਚ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਲਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਮ ਸਮੇਤ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਾਮੂਲੀ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਗੁਣਾਂ' ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਿਰਫ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਲਈ ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਰਜ ਕਰਨਾ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਗਲਤ ਰਣਨੀਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੀ ਮੰਨੀ ਗਈ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ।

17.2 ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹਨ।

18. ਇਸ ਲਈ, ਸਿੱਟਾ ਵਿੱਚਃ

18.1 ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ' ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ 'ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ 180 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜਾਂ ਐੱਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਐੱਸ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਏ (4) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 167 (2) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਡਿਫਾਲਟ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕੇਗੀ।

18.2 ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਯੋਗ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ; ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ; ਜਾਂ ਅੰਤਰਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨਾ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਹੈ।

18.3 ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ, ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

18.4 ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਧਾਰਾ 167 (2) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ । ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਅਸਲ ਰਿਹਾਈ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ।

19. ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਾਮਨੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਵੀ ਸੌਂਪਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚੇਨਈ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਜਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਫਰਾਰ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

20. ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕਲਪਨਾ ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Advocate Shifa Kler